

Прометей (дуже стисло)

Андрій Малишко

На пристані ввечері відпочиває артіль вантажників, варять кашу. Один з них розповідає, як під час війни хлопчик знайшов в очеретах трьох бійців. Двоє старших були вже мертві, а молодий ще дихав. Німців у цей час поблизу не було, тому селяни занесли бійця в одну з хат.

Кажу, він був не з ближніх сіл,
А десь з Смоленщини, де стіл,
І хата, й люди — всім привітні,
Зайди у лютому чи в квітні,
То хліб і сіль — завжди навпіл.
І в нас, і в них — цвіте в маю,
Жита одні в одному краю,
А вечорами — хлопців гулі,
А влітку в них такі ж зозулі
Кують в дубовому гаю.
Дніпро із їхніх шум-борів
Тече до нас. А в матерів
Такі ж смугляві, чесні руки,
А в довгі дні боїв і муки
І їхній край, як наш, горів...
Отож у темінь зореvu
На в'ялу, скошену траву
Його поклали у стодолі,
Забинтували груди кволі. —
Нічого, — каже, — оживу.
Неначе з важкого труда,
В пилу сорочка — аж руда.
А він хазяйці: — Що там, мати?
Смертям двом, — каже, — не бувати,
Одну ж обдурим, не біда.

Хлопець не згодився переодягатися у звичайний селянський одяг, так і залишився у військовій формі.

Коли йому трохи полегшало, став уже виходити в хату, розмовляв з людьми. Думав про те, що друзі з полку, мабуть, шукали його, а потім зробили уявну могилу, командир виголосив промову, а він живий. Мріяв боєць, як знову повернеться в армію. Свідками ж того, що він не зрадник, стануть дві важкі його рани.

Хлопчик, який знайшов бійця, часто приходив до нього, розповідав, що німцям уже скоро прийде кінець, вони злі й налякані. Журился малий, що не може вчитись, хоча

уже час іти до школи — осінь.

Юнак просить принести йому хоча б якусь книжку. Хлопчина приносить "Кобзар". І зразу яскраві образи захоплюють обох, ведуть за собою. Особливо ж подобається їм образ Прометея.

Німці влаштовують облаву, під час якої знаходять юнака. Його виводять на майдан, куди зігнали все село.

Стоять жінки у три ряди,
Дівчата й згорблені діди,
І хлопчаки побіля тину
Злетілись, стихли на хвилину,
Почувши подихи біди.
А він — в пілотовці своїй,
У гімнастюрці польовій,
В юхтових чоботях — напроти,
В очах ні крику, ні скорботи,
Таким ходив, мабуть, і в бій
Лиш похилився раз чи два...
Чи закрутилась голова?
Від рани стомленого тіла
Уся сорочка потемніла,
Вся поруділа: не нова...
- Це ваш? — Це наш, — говорить дід.
- Це наш, — хлопчак за дідом вслід.
- Це наш, — дівча ступа охоче
І щиро дивиться ув очі,
Щоб не схитнувся, не поблід.
Ідуть мовчазно ковалі,
А в хлопця руки в мозолі.
Він, може, теж коваль? І знову
Клепав би плуг чи гнув підкову.
- Це наш, — і клоняться к землі.
А тесля теслі: — Підійдім,
Він, може, теж возводив дім,
Сушив кленину в ночі літні
Чи ставив тесані ворітні.
Це наш, ми клянемось на тім!
І матерів гірка любов
Підводить їх без перемов
До юнака, бо ясночолі
І їх сини воюють в полі.
- Це наш, ми кров дамо за кров.

Однак німці не вірять, бо біля хлопця знайшли зброю й гранати, крім того він одягнений у військову форму. Вони погрожують вивезти все село ешелонами до Німеччини на роботу.

Хлопець дивиться в усі ці незнайомі, але рідні обличчя, розуміє, що не має права приректи їх на страждання. Тому він визнає, що він солдат, розвідник.

Юнака спалили біля старого дуба, хоча він так любив життя, так прагнув жити, відчував, що ще багато не зробив. Хлопчик приходить до дуба і відчуває в жаринах попелища вічне життя героїчного солдата.